

Sygnatura akt VII U 6054/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 19 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Kuźniacka-Praszczyk

Protokolant: st.sekr.sąd.Marta Jurga

po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2016 r. w Poznaniu

odwołania J. S.

od decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego w P.

z dnia 3 marca 2016 r. znak (...)

z dnia 25 maja 2016 r. znak (...)

w sprawie J. S.

przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w P.

o wysokość emerytury wojskowej

1. odrzuca odwołanie od decyzji z dnia 3 marca 2016 roku,
2. oddala odwołanie od decyzji z dnia 25 maja 2016 roku,
3. zasądza od odwołującego na rzecz pozwanego organu kwotę 720 (słownie: siedemset dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Małgorzata Kuźniacka-Praszczyk

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 marca 2016 roku o znaku: (...) Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w P. na podstawie art. 31 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r., poz. 330 z późn. zm.) ustalił dla J. S. od dnia 1 marca 2016 roku zwaloryzowaną wysokość emerytury wojskowej w kwocie 3.887,86 zł.

Natomiast decyzją z dnia 25 maja 2016 roku Nr (...) Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w P., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 5 kwietnia 2016 roku, na podstawie art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r., poz. 330 z późn. zm.) w zw. z art. 156 i art. 180 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 23), odmówił J. S. wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w P. z dnia 3 marca 2016 roku w przedmiocie waloryzacji emerytury wojskowej i ustalenia nowej wysokości świadczenia od dnia 1 marca 2016 roku oraz poprzednio wydanych od 1999 roku decyzji waloryzacyjnych.

W uzasadnieniu decyzji podano, że brak jest podstaw do uznania, że decyzja z dnia 3 marca 2016 roku, jak i decyzje wydane w przedmiocie waloryzacji pobieranego przez J. S. świadczenia od 1999 roku zawierają takie wady, które czynią te akty prawne nieważnymi w myśl art. 156 § 1 kpa. Brak jest również podstaw do wszczęcia z urzędu postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności zarówno decyzji z dnia 3 marca 2016 roku, jak i wcześniejszych decyzji poprzednio wydanych, poczynając od 1999 roku w przedmiocie waloryzacji świadczenia.

Od powyższych decyzji J. S. odwołał się do Sądu Okręgowego w Poznaniu pismem z dnia 5 czerwca 2016 roku (wpływ do wojskowego organu emerytalnego w dniu 14 czerwca 2016 roku), doprecyzowanym pismem z dnia 17 października 2016 roku, wnosząc o nakazanie Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w P. wyliczenia zgodnie z ustawą z dnia 10 grudnia 1993 roku podstawy jego emerytury w 2016 roku, a później dokonanie jej waloryzacji zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz wypłacenie należności wraz z odsetkami.

Odwołujący domagał się m. in.:

- zmiany zaskarżonej decyzji przez jej uchylenie lub stwierdzenie jej nieważności i przekazanie sprawy do merytorycznego rozpatrzenia przez organ właściwy, tj. Ministra Obrony Narodowej, względnie usunięcie nieprawidłowości przez Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego,
- uchylenia zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w P. do ponownego rozpatrzenia i usunięcia braków,
- zobowiązania Wojskowego Biura Emerytalnego w P. do uzupełnienia decyzji z 3 marca 2016 roku poprzez wyszczególnienie wszystkich składników mających wpływ na wysokość jego świadczenia oraz przypisanie zastosowanych podstaw prawnych dla poszczególnych składników.

W odpowiedzi na odwołania Wojskowe Biuro Emerytalne w P., reprezentowane przez profesjonalnego pełnomocnika będącego radcą prawnym, podtrzymało dotychczasowe stanowisko w sprawie i prezentowaną argumentację w całej rozciągłości, wnosząc o:

- odrzucenie w całości odwołania od decyzji z dnia 3 marca 2016 roku jako wniesionego po terminie, a w przypadku nieuwzględnienia tego wniosku o oddalenie odwołania,
- oddalenie w całości odwołania od decyzji z dnia 25 maja 2016 roku,
- zasądzenie w każdej z połączonych spraw kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wojskowe Biuro Emerytalne w W. decyzją z dnia 19 marca 1993 roku przyznało odwołującemu J. S., ur. (...), żołnierzowi zawodowemu w stopniu pułkownika, zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej w dniu 10 marca 1992 roku, na podstawie ustawy z dnia 16 grudnia 1972 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, emeryturę wojskową od dnia 1 kwietnia 1993 roku.

Decyzją z dnia 11 marca 1999 roku Wojskowe Biuro Emerytalne w W. dokonało waloryzacji świadczenia odwołującego według wskaźnika waloryzacji wynoszącego 104,30 %. Na odwrocie powyższej decyzji organ emerytalny poinformował odwołującego o nowych zasadach waloryzacji świadczeń emerytalno - rentowych wskazując, że ustalenie wysokości zwaloryzowanego świadczenia polega na pomnożeniu kwoty dotychczasowej emerytury wskaźnikiem waloryzacji, który jest ustalany corocznie w ustawie budżetowej. Podał, że świadczenia waloryzuje się od dnia 1 marca i od dnia 1 września, gdy wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych wynosi co najmniej 110%, natomiast waloryzacji dokonuje się od dnia 1 czerwca, gdy wskaźnik wynosi mniej niż 110%. W 1999 roku waloryzacja świadczeń nastąpi od dnia 1 czerwca. Wyjątkowo w 1999 roku zostanie przeprowadzona dodatkowa waloryzacja wojskowych świadczeń emerytalno – rentowych od dnia 1 stycznia 1999 roku.

Decyzją z dnia 8 czerwca 1999 roku Wojskowe Biuro Emerytalne w W. dokonało waloryzacji świadczenia odwołującego według wskaźnika waloryzacji wynoszącego 108,70 %.

Decyzją z dnia 30 maja 2000 roku Wojskowe Biuro Emerytalne w W. dokonało waloryzacji świadczenia odwołującego według wskaźnika waloryzacji wynoszącego 104,30 %.

Decyzją z dnia 8 czerwca 2001 roku Wojskowe Biuro Emerytalne w W. dokonało waloryzacji świadczenia odwołującego według wskaźnika waloryzacji wynoszącego 112,70 %.

Decyzją z dnia 7 czerwca 2002 roku Wojskowe Biuro Emerytalne w W. dokonało waloryzacji świadczenia odwołującego według wskaźnika waloryzacji wynoszącego 100,50 %.

Decyzją z dnia 11 marca 2003 roku Wojskowe Biuro Emerytalne w W. dokonało waloryzacji świadczenia odwołującego według wskaźnika waloryzacji wynoszącego 103,70 %.

Decyzją z dnia 30 marca 2004 roku Wojskowe Biuro Emerytalne w P. dokonało waloryzacji świadczenia odwołującego według wskaźnika waloryzacji wynoszącego 101,80 %.

Decyzją z dnia 6 marca 2006 roku Wojskowe Biuro Emerytalne w P. dokonało waloryzacji świadczenia odwołującego według wskaźnika waloryzacji wynoszącego 106,20 %.

Decyzją z dnia 6 marca 2008 roku Wojskowe Biuro Emerytalne w P. dokonało waloryzacji świadczenia odwołującego według wskaźnika waloryzacji wynoszącego 106,50 %.

Odwołujący nie zaskarżył powyższych decyzji waloryzacyjnych.

W dniu 24 listopada 2008 roku odwołujący złożył w pozwanym organie emerytalnym wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczeń emerytalnych wypłacanych przez Wojskowe Biuro Emerytalne po dniu 1 stycznia 1999 roku i wypłacenie wraz z odsetkami różnicy między świadczeniami przysługującymi a zaniżonymi wypłaconymi na podstawie decyzji waloryzacyjnych oraz o stwierdzenie nieważności decyzji waloryzacyjnych wydanych po dniu 1 stycznia 1999 roku z rażącym naruszeniem prawa.

Decyzją z dnia 22 grudnia 2008 roku Wojskowe Biuro Emerytalne w P. odmówiło J. S.:

1. ponownego ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego ustalonego prawomocnymi decyzjami waloryzacyjnymi z dnia 11 marca 1999 roku, 8 czerwca 1999 roku, 30 maja 2000 roku, 8 czerwca 2001 roku, 7 czerwca 2002 roku, 11 marca 2003 roku, 30 marca 2004 roku, 6 marca 2006 roku i z 6 marca 2008 roku i wypłacenia z odsetkami kwot wynikających z różnicy między świadczeniami w wysokości żądanej a ustalonej ww. decyzjami waloryzacyjnymi,

2. stwierdzenia nieważności prawomocnych decyzji waloryzacyjnych z dnia 11 marca 1999 roku, 8 czerwca 1999 roku, 30 maja 2000 roku, 8 czerwca 2001 roku, 7 czerwca 2002 roku, 11 marca 2003 roku, 30 marca 2004 roku, 6 marca 2006 roku i z 6 marca 2008 roku.

Odwołujący nie zgodził się z powyższą decyzją i złożył od niej odwołanie do Sądu Okręgowego w Poznaniu, który prawomocnym wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2009 roku w sprawie VIII U 648/09 oddalił je.

Decyzją z dnia 5 marca 2009 roku Wojskowe Biuro Emerytalne w P. dokonało waloryzacji świadczenia odwołującego według wskaźnika waloryzacji wynoszącego 106,10 %.

Decyzją z dnia 4 marca 2010 roku Wojskowe Biuro Emerytalne w P. dokonało waloryzacji świadczenia odwołującego według wskaźnika waloryzacji wynoszącego 104,62 %.

Decyzją z dnia 3 marca 2011 roku Wojskowe Biuro Emerytalne w P. dokonało waloryzacji świadczenia odwołującego według wskaźnika waloryzacji wynoszącego 103,10 %.

Decyzją z dnia 2 marca 2012 roku Wojskowe Biuro Emerytalne w P. dokonało waloryzacji świadczenia odwołującego z uwzględnieniem kwoty waloryzacji wynoszącej 71,00 zł.

Decyzją z dnia 1 marca 2013 roku Wojskowe Biuro Emerytalne w P. dokonało waloryzacji świadczenia odwołującego według wskaźnika waloryzacji wynoszącego 104,00 %.

Decyzją z dnia 3 marca 2014 roku Wojskowe Biuro Emerytalne w P. dokonało waloryzacji świadczenia odwołującego według wskaźnika waloryzacji wynoszącego 101,60 %.

Decyzją z dnia 3 marca 2015 roku Wojskowe Biuro Emerytalne w P. dokonało waloryzacji świadczenia odwołującego z uwzględnieniem kwoty waloryzacji wynoszącej 36,00 zł.

Prawomocną decyzją z dnia 31 grudnia 2015 roku Nr (...) Wojskowe Biuro Emerytalne w P., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 18 listopada 2015 roku, odmówiło J. S. wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności i uchylecia decyzji waloryzacyjnych Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w P. wydanych po dniu 1 stycznia 1999 roku i po dniu 1 stycznia 2004 roku.

Zaskarżoną decyzją z dnia 3 marca 2016 roku Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w P. dokonał waloryzacji świadczenia odwołującego według wskaźnika waloryzacji wynoszącego 100,24 %.

Ustalenie wysokości świadczenia nastąpiło w następujący sposób:

- dotychczasowa wysokość przysługującej emerytury wojskowej wynosiła 3.878,55 zł,
- wskaźnik waloryzacji wynosi 100,24 %,
- wysokość zwaloryzowanej emerytury wojskowej wynosi od 1 marca 2016 roku 3.887,86 zł.

Na odwrocie powyższej decyzji organ emerytalny pouczył odwołującego, że od niniejszej decyzji przysługuje prawo odwołania się do Sądu Okręgowego – Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P. w terminie miesiąca od dnia doręczenia decyzji.

Odwołujący otrzymał powyższą decyzję w dniu 21 marca 2016 roku.

Pismem z dnia 5 kwietnia 2016 roku zatytułowanym „wezwanie”, nadanym drogą elektroniczną na adres mailowy organu emerytalnego w dniu 8 kwietnia 2016 roku, odwołujący wezwał Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w P. do korekty decyzji o waloryzacji emerytury wojskowej z dnia 3 marca 2016 roku oraz naprawienia szkód w jego mieniu powstałych na skutek kłamliwych działań i zaniechań urzędników (...) w P..

Pozwany organ emerytalny pismem z dnia 4 maja 2016 roku, doręczonym w dniu 9 maja 2016 roku, wezwał odwołującego w terminie 7 dni do uzupełnienia pisma z 8 kwietnia 2016 roku poprzez jego podpisanie oraz wyjaśnienia, czy pismo to należy traktować jako odwołanie od decyzji z 3 marca 2016 roku lub wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji z 3 marca 2016 roku. Pouczył odwołującego, że w przypadku nieuzupełnienia braku podpisu wniosek zawarty w piśmie z 8 kwietnia 2016 roku pozostawiony zostanie bez rozpoznania, z kolei w przypadku podpisania pisma bez doprecyzowania jego charakteru, pismo zostanie uznane przez wojskowy organ emerytalny za wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji z 3 marca 2016 roku.

W dniu 16 maja 2016 roku do organu emerytalnego wpłynął podpisany przez odwołującego wniosek datowany na dzień 5 kwietnia 2016 roku, w którym doprecyzował treść poprzedniego pisma datowanego również na dzień 5 kwietnia 2016 roku.

Odwołujący jednoznacznie stwierdził, że doręczona mu za pośrednictwem poczty decyzja z 3 marca 2016 roku jest dokumentem nieważnym z uwagi na szereg wad formalnych. Odwołujący wniósł m. in. o uznanie nieważności decyzji z 3 marca 2016 roku i wszystkich poprzednich decyzji waloryzacyjnych od 1999 roku oraz o rozpatrzenie odwołania w trybie administracyjnym.

W konsekwencji zaskarżoną decyzją z dnia 25 maja 2016 roku Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w P., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 5 kwietnia 2016 roku doprecyzowanym pismem z 16 maja 2016 roku, odmówił J. S. wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w P. z dnia 3 marca 2016 roku w przedmiocie waloryzacji emerytury wojskowej i ustalenia nowej wysokości świadczenia od dnia 1 marca 2016 roku oraz poprzednio wydanych od 1999 roku decyzji waloryzacyjnych.

Pismem z dnia 5 czerwca 2016 roku, które wpłynęło do organu emerytalnego w dniu 14 czerwca 2016 roku, J. S. złożył odwołanie do Ministra Obrony Narodowej od decyzji z dnia 3 marca 2016 roku i z 25 maja 2016 roku. Z kolei Minister Obrony Narodowej pismem z 23 czerwca 2016 roku przekazał je Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w P. uznając, że niniejsza sprawa jest sprawą z zakresu ubezpieczenia społecznego i nie podlega merytorycznemu badaniu przez Ministra Obrony Narodowej, który nie jest właściwy w zakresie zaopatrzenia emerytalnego, ponieważ przepisy ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin przewidują odmienny tryb postępowania w tym zakresie.

Pismem z 4 lipca 2016 roku, doręczonym w dniu 8 sierpnia 2016 roku, organ emerytalny zwrócił się do odwołującego o udzielenie odpowiedzi w terminie 7 dni czy odwołanie z 5 czerwca 2016 roku należy przekazać do rozpoznania przez sąd powszechny zgodnie z właściwością czy też dotychczas podjęte przez wojskowy organ emerytalny i Ministra Obrony Narodowej działania uznaje za załatwienie sprawy. Pouczył odwołującego, że w przypadku braku odpowiedzi, organ emerytalny przekaze sprawę do rozstrzygnięcia do Sądu Okręgowego w Poznaniu.

Odwołujący nie udzielił odpowiedzi na powyższe pismo.

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach pozwanego organu emerytalnego o znaku (...).

Sąd uznał za w pełni wiarygodne i przydatne dla potrzeb niniejszego postępowania dokumenty urzędowe zgromadzone w aktach pozwanego organu emerytalnego, albowiem zostały one sporządzone przez osoby do tego uprawnione w ramach przysługujących im kompetencji i w przewidzianej prawem formie. Nadto ich treść i forma nie były kwestionowane przez żadną ze stron postępowania, a zatem i sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania J. S. nie zasługują na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, iż zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem judykatury, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (art. 477⁹ kpc, art. 477¹⁴ kpc - tak orzeczono w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2010 r., II UZ 49/09, LEX nr 583831). W wyroku z dnia 23 kwietnia 2010 roku (II UK 309/09, LEX nr 604210) Sąd Najwyższy przypomniał, że zgodnie z systemem orzekania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w postępowaniu wywołanym odwołaniem do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych sąd rozstrzyga o prawidłowości zaskarżonej decyzji (art. 477¹⁴ § 2 i art. 477^{14a} kpc) w granicach jej treści i przedmiotu. Uzasadniano to tym, że w razie wniesienia odwołania do sądu rozpoznawana sprawa staje się sprawą cywilną, a zasadność odwołania ocenia się na podstawie właściwych przepisów prawa materialnego. Konsekwentnie, podstawą rozstrzygnięcia sądowego mogą być tylko przepisy prawa materialnego i ewentualnie postępowania cywilnego, a nie przepisy procedury administracyjnej (por.m.in. postanowienie SN z 28 maja 2002 r., II UKN 356/01; wyrok SN z 2 grudnia 2009 r., I UK 189/09; postanowienie SN z 14 stycznia 2010 r., I UK 238/09 oraz uchwała SN z 7 kwietnia 2010 r.,

II UZP 3/10). Również w piśmiennictwie spotyka się wypowiedzi, zgodnie z którymi akty organów rentowych o charakterze formalnym znajdują się poza kognicją sądów powszechnych. Akcentuje się przy tym, że zasadniczym celem postępowania odwoławczego nie jest przeprowadzenie kontroli postępowania przed organem rentowym, lecz merytoryczne rozstrzygnięcie o żądaniach stron (por. Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz, pod red. B. Gudowskiej, J. Strusińskiej-Żukowskiej, s. 967; M. Klimas, op.cit., s. 228; K. Antonów, op.cit., s. 216; R. Babińska: Wzruszalność prawomocnych decyzji rentowych, Warszawa 2007, s. 112).

Zatem kwestia wad decyzji administracyjnych, spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, w zasadzie nie jest przedmiotem postępowania w sprawach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych. Te zaś należą do właściwości sądów administracyjnych.

Wskazać jednak należy, iż sądy powszechne w postępowaniu odwoławczym orzekając o prawidłowości decyzji organów rentowych rozstrzygających sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych winny rozstrzygać je w sposób merytoryczny i formalny, bowiem przepisy prawa procesowego muszą być wykładane i stosowane w sposób najlepiej służący stworzeniu warunków realizacji prawa materialnego. W konsekwencji sąd ubezpieczeń społecznych - jako sąd powszechny - może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego jako przedmiotu odwołania (por. uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 21 listopada 1980 r., III CZP 43/80, (...) Nr 8, poz. 142; z dnia 27 listopada 1984 r., III CZP 70/84, OSNCP 1985 Nr 8, poz. 108 oraz z dnia 21 września 1984 r., III CZP 53/84, OSNCP 1985 nr 5-6, poz. 65). Stwierdzenie takiej wady następuje jednak tylko dla celów postępowania cywilnego i ze skutkami dla tego tylko postępowania.

Zgodnie z art. 180 kpa w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych stosuje się przepisy kodeksu, chyba że przepisy dotyczące ubezpieczeń ustalają odmienne zasady postępowania w tych sprawach. Natomiast przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się sprawy wynikające z przepisów o ubezpieczeniach społecznych, o zaopatrzeniach emerytalnych i rentowych, o funduszu alimentacyjnym, a także sprawy wynikające z przepisów o innych świadczeniach wypłacanych z funduszy przeznaczonych na ubezpieczenia społeczne (art. 180 § 1 i 2 kpa). Organy odwoławcze właściwe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych określają przepisy odrębne; do postępowania przed tymi organami stosuje się odpowiednio przepis art. 180 § 1 (art. 181 kpa). W odniesieniu do spraw z zakresu ubezpieczenia emerytalno-rentowego żołnierzy zawodowych, tryb postępowania i właściwe organy określają przepisy art. 31-36 ustawy z 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1037). Z regulacji tych wynika, że Minister Obrony Narodowej nie może być uznany za organ wyższego stopnia w postępowaniach z zakresu zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych nad wojskowym organem emerytalnym. Stosownie do treści art. 11 i art. 31 ustawy z 10 grudnia 1993 roku zasadą jest, że w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz Kodeksu postępowania administracyjnego, niemniej mimo stosowania przez organ przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego odwołanie od decyzji wojskowego organu emerytalnego przysługuje do sądu powszechnego. Publicznoprawny stosunek, jaki nawiązuje się pomiędzy ubezpieczonym a wojskowym organem emerytalnym w zakresie tzw. zaopatrzenia emerytalnego podlega orzecznictwu sądów powszechnych. Zgodnie z art. 31 ust. 1 ustawy z 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych prawo do zaopatrzenia emerytalnego i wysokość świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia ustala w formie decyzji wojskowy organ emerytalny. Od decyzji tej przysługuje zainteresowanemu odwołanie do właściwego sądu według zasad określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego (art. 31 ust. 4 ww. ustawy). Natomiast przepis art. 32 ust. 2 ustawy z 10 grudnia 1993 roku stanowi, że decyzje ostateczne, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu mogą być z urzędu przez wojskowy organ emerytalny zmienione, uchylone lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego. To, że wojskowy organ emerytalny stosuje przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego nie zmienia zasady, że decyzje wydawane na podstawie art. 32 ust. 2 powołanej ustawy z 10 grudnia 1993 roku są decyzjami z zakresu ubezpieczeń społecznych. Nie można z tego przepisu wyprowadzać wniosku, że skoro przepis nie wskazuje wyraźnie, że od decyzji wydanej na podstawie tego przepisu przysługuje zainteresowanemu odwołanie do właściwego sądu

powszechnego, to tym samym przysługuje zainteresowanemu skarga na taką decyzję do sądu administracyjnego, a tym bardziej odwołanie do Ministra Obrony Narodowej. Nie ulega wątpliwości, że rozstrzygnięcie o zmianie lub uchyleniu decyzji ostatecznej, od której przysługiwało zainteresowanemu odwołanie do sądu powszechnego, podejmowane jest na podstawie art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku w formie decyzji, która dotyczy prawa do zaopatrzenia emerytalnego w sprawie z zakresu ubezpieczenia społecznego, co oznacza, że również od tej decyzji przysługuje odwołanie do sądu powszechnego. Zmiana lub uchylenie decyzji ostatecznej, od której nie zostało wniesione odwołanie do sądu powszechnego, to nic innego jak wydanie nowego rozstrzygnięcia w sprawie dotyczącej tego samego stosunku prawnego. Również rozstrzygnięcie w przedmiocie unieważnienia decyzji ostatecznej, czyli stwierdzenia nieważności, wydane na podstawie art. 32 ust. 2 ustawy z 10 grudnia 1993 roku dotyczy prawa do zaopatrzenia emerytalnego w sprawie z zakresu ubezpieczenia społecznego. Nie jest zatem uprawniona taka wykładnia przepisu art. 32 ust. 2 w związku z art. 31 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku, która prowadziłaby do wniosku, że w sprawach dotyczących tego samego stosunku prawnego byłby właściwy sąd powszechny, ale także sąd administracyjny, w zależności od tego, w jakim trybie została wydana decyzja wojskowego organu emerytalnego. Wymaga też zauważenia, że obowiązujące przepisy nie regulują procedury stwierdzenia nieważności decyzji organu emerytalnego w zakresie prawa do świadczenia z zaopatrzenia emerytalnego na wniosek ubezpieczonego. Wynika z nich natomiast prawo do odwołania do sądu powszechnego od każdej decyzji w przedmiocie wymienionych w ustawie świadczeń emerytalno-rentowych. Z uprawnienia tego odwołujący J. S. zresztą skrupulatnie korzystał, w tym weryfikacji legalności decyzji z 22 grudnia 2008 roku w zakresie ponownego ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego ustalonych prawomocnymi decyzjami waloryzacyjnymi z dnia 11 marca 1999 roku, 8 czerwca 1999 roku, 30 maja 2000 roku, 8 czerwca 2001 roku, 7 czerwca 2002 roku, 11 marca 2003 roku, 30 marca 2004 roku, 6 marca 2006 roku i z 6 marca 2008 roku i wypłacenia z odsetkami kwot wynikających z różnicy między świadczeniami w wysokości żądanej a ustalonej ww. decyzjami waloryzacyjnymi, przed sądem okręgowym (sygn. akt VIII U 648/09).

Wskazana powyżej argumentacja co do właściwości sądu powszechnego do rozpoznania odwołań J. S. została wielokrotnie wyartykułowana w orzecznictwie sądów powszechnych, Sądu Najwyższego oraz sądów administracyjnych (por. uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 23 marca 2011 r., I UZP 3/10, OSNP 2011/17-18/233; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2004 r., II UZP 4/04, OSNP 2004/16/286; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2011 r., II UK 287/10; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2011 r., I UK 192/10; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 13 września 2012 r., III AUa 403/12, LEX nr 1220770; wyrok NSA w W. z dnia 29 listopada 2011 r., I OSK 695/11, LEX nr 1149422).

Sąd rozpoznający niniejszą sprawę podziela wynikające z tego rozumienie przepisów art. 11, art. 31 i art. 32 cytowanej ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku oraz ugruntowany już w orzecznictwie pogląd, że decyzje wojskowego organu emerytalnego nie są poddawane kontroli instancyjnej w postępowaniu odwoławczym, w administracyjnym toku postępowania, a organ ten orzeka w pierwszej i ostatniej instancji administracyjnej. Z tych też względów sąd okręgowy nie aprobeuje ocen zawartych w pismach odwołującego, w szczególności, co do naruszenia wskazanych tam przepisów procedury administracyjnej i cywilnej.

Błędny okazał się więc zarzut odwołującego dotyczący wskazania przez wojskowy organ emerytalny niewłaściwego trybu odwoławczego.

Od decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego przysługuje odwołanie do właściwego sądu według zasad określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego. W myśl art. 180 § 1 kpa w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, poprzedzających etap postępowania sądowego, stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że przepisy dotyczące ubezpieczeń ustalają odmienne zasady postępowania w tych sprawach. Zgodnie z art. 31a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin wojskowy organ emerytalny może przysyłać pisma i decyzje listem zwykłym. W razie sporu ciężar dowodu doręczenia pisma lub decyzji spoczywa na organie emerytalnym. Odmienność unormowania spraw „żołnierskich” polega na dopuszczeniu doręczenia decyzji listem zwykłym i taka sytuacja wystąpiła w tej sprawie w przypadku zaskarżonej decyzji z dnia 3 marca 2016 roku.

Należy w tym miejscu wskazać, że brak podstaw do uznania, że brak na decyzji z dnia 3 marca 2016 roku podpisu osoby upoważnionej do jej wydania pozbawia ten dokument waloru decyzji. Z art. 93 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 887) wynika, że decyzje dotyczące waloryzacji emerytur i rent sporządzone z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego mogą zamiast podpisu zawierać nadruk imienia i nazwiska wraz ze stanowiskiem służbowym osoby upoważnionej do ich wydania. Z kolei art. 11 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku zawiera odesłanie do przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku w zakresie nieuregulowanym w ustawie z dnia 10 grudnia 1993 roku. Rację ma również pozwany organ emerytalny, że przepis art. 93 ust. 2 dla jego zastosowania wymaga jedynie sporządzenia decyzji z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, a nie wysłania decyzji za pomocą takiego systemu.

Zatem przedmiotowa decyzja z dnia 3 marca 2016 roku nie zawiera takich wad formalnych decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego jako przedmiotu odwołania.

W dalszej kolejności sąd okręgowy rozważał, czy odwołanie J. S. od decyzji z dnia 3 marca 2016 roku podlega odrzuceniu. Informacje o jednostce

W myśl art. 477⁹ § 3 kpc sąd odrzucił odwołanie wniesione po upływie terminu, chyba że przekroczenie terminu nie jest nadmierne i nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się. Oznacza to, że w odrębnym postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w odniesieniu do odwołania wszczynającego postępowanie sądowe, nie są stosowane ogólne reguły postępowania o przywrócenie terminu, przewidziane w art. 168 i nast. kpc. Sąd z urzędu dokonuje nie tylko sprawdzenia zachowania przez stronę terminu do wniesienia odwołania, ale także - w przypadku stwierdzenia opóźnienia - ocenia jego rozmiar oraz przyczyny. Sąd ma dyskrecyjną możliwość potraktowania spóźnionego odwołania tak, jakby zostało wniesione w terminie. Może tego dokonać pod warunkiem uznania, że przekroczenie terminu nie jest nadmierne oraz że nastąpiło z przyczyn niezależnych od skarżącego i stosownie do oceny tych okoliczności odwołanie odrzuca albo nadaje mu bieg (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 404/09, i powołane w nim orzeczenia).

Zgodnie z art. 477⁹ § 1 kpc miesięczny termin do wniesienia odwołania od decyzji organu rentowego rozpoczyna bieg od dnia doręczenia tej decyzji jej adresatowi. Doręczenie decyzji przez organ rentowy następuje na podstawie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, co oznacza, że ustalenie prawidłowości i daty tego doręczenia następuje zgodnie z regułami ustanowionymi w postępowaniu administracyjnym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2009 r., II UK 81/09, OSNP 2011 nr 11-12, poz. 166).

W sprawie, w której wniesione zostały rozpoznawane odwołania, doręczenie odwołującemu decyzji z dnia 3 marca 2016 roku wraz z pouczeniem o sposobie i terminie jej zaskarżenia nastąpiło w sposób określony w art. 42 § 1 kpa w dniu 21 marca 2016 roku, a odwołujący nie kwestionuje spełnienia określonych w tym przepisie warunków i daty doręczenia, którą zresztą sam wskazał, czego pozwany organ emerytalny w toku niniejszego postępowania nie zakwestionował. Okoliczność ta nie wywołuje wątpliwości.

Bez wątpienia więc wniesienie odwołania od decyzji z dnia 3 marca 2016 roku pismem z 5 czerwca 2016 roku, które wpłynęło do organu emerytalnego w dniu 14 czerwca 2016 roku, nastąpiło z przekroczeniem miesięcznego terminu.

Jak wskazuje Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 8 stycznia 2014 roku,

I UK 231/13 (Legalis nr 1169173) przepis art. 477⁹ § 3 kpc nie wyklucza wniesienia odwołania po terminie, ważne jest tylko, iżby przekroczenie terminu nie było nadmierne (czyli przesadne). Jednak nienadmierne przekroczenie terminu nie może nastąpić z przyczyn niezależnych od odwołującego się. Regulacja oparta jest więc na zwrotach niedookreślonych, co prowadzi do stwierdzenia, że to sąd decyduje czy przekroczenie terminu jest nadmierne i czy nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2010 r., II UK 404/09, i wyrok z 21 marca 2006 r., III UK 168/05). Wykładnia i stosowanie takich zwrotów niedookreślonych musi więc uwzględniać kontekst systemowy i cel regulacji. W pierwszej kolejności należy mieć na uwadze, że decyzje

pozwanego dotyczą istotnych praw ubezpieczonego, stąd rygorystyczna wykładnia i stosowanie regulacji z art. 477⁹ § 3 kpc stałaby w sprzeczności z zasadą prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji). Kontroli decyzji pozwanego dokonuje wszak sąd powszechny i rozpoznaje sprawę jako sprawę cywilną (art. 1 i 2 kpc). O rozstrzygnięciu sprawy (sporu) decyduje prawo materialne. Odrzucenie odwołania nie oznacza rozpoznania sprawy przez sąd. Regulacja procesowa nie załatwia sprawy w aspekcie materialnym. Należy więc wyważyć odpowiednio względy procesowe i materialne. Wszak w sprawie cywilnej barierą temporalną powodzenia powództwa jest termin przedawnienia, czyli instytucja prawa materialnego a nie procesowego. W sprawie cywilnej (art. 1 kpc) z reguły nie ma tak krótkich terminów do wniesienia powództwa jak termin do wniesienia odwołania od decyzji pozwanego z art. 477⁹ § 1 kpc.

W ocenie sądu odwołujący, w ustalonych okolicznościach faktycznych, bez usprawiedliwionej przyczyny, złożył odwołanie od decyzji z dnia 3 marca 2016 roku z ponad półtoramiesięcznym opóźnieniem. Odwołujący został pouczony o sposobie i terminie wniesienia odwołania. Wbrew prawidłowemu pouczeniu zaniechał wniesienia odwołania uznając, zresztą bez żadnej podstawy, że odwołanie do sądu powszechnego nie przysługuje. Wskazać również należy, że już wcześniej odwołujący odwoływał się od decyzji waloryzacyjnej do sądu powszechnego i wówczas jego odwołanie zostało rozpoznane merytorycznie. W toku tamtego postępowania żadna ze stron nie twierdziła, że odwołanie do sądu powszechnego nie przysługuje. Nadto już w dniu 8 kwietnia 2016 roku odwołujący domagał się stwierdzenia nieważności nie tylko decyzji z dnia 3 marca 2016 roku, ale również wcześniejszych decyzji waloryzacyjnych twierdząc, że decyzja z dnia 3 marca 2016 roku z uwagi na wady formalne jest nieważna. Odwołujący wbrew pouczeniu wojskowego organu emerytalnego złożył odwołanie do Ministra Obrony Narodowej. Zatem łącznie te okoliczności nie mogą stanowić podstawy uznania, że opóźnienie w złożeniu odwołania od decyzji z 3 marca 2016 roku nie było zawinione przez odwołującego, który konsekwentnie zajmował stanowisko, że odwołanie od decyzji waloryzacyjnej do sądu powszechnego nie przysługuje. Zresztą w toku niniejszego postępowania odwołujący nie wskazywał na żadne przyczyny usprawiedliwiające opóźnienie w złożeniu odwołania. W okolicznościach niniejszej sprawy złożenie odwołania z ponad półtoramiesięcznym opóźnieniem, bez zaistnienia okoliczności usprawiedliwiających takie opóźnienie, należało także uznać za nadmiernie spóźnione. Jednocześnie należy także zwrócić uwagę, że termin wniesienia odwołania został określony przez ustawodawcę, który przewidział także skutki jego niedotrzymania, a stronom nie przyznano prawa do jednostronnego skracania bądź ich wydłużania.

Jednocześnie z pism odwołującego można wnioskować, że odwołujący początkowo domagał się wyłącznie stwierdzenia nieważności decyzji z 3 marca 2016 roku. W odpowiedzi na pismo pozwanego z 4 maja 2016 roku nie domagał się rozpoznania swego pisma z 5 kwietnia 2016 roku jako odwołania od decyzji z dnia 3 marca 2016 roku.

Zatem w dniu wydania drugiej z zaskarżonych decyzji, decyzja z dnia 3 marca 2016 roku była decyzją prawomocną.

Istota sporu w przedmiotowej sprawie sprowadza się ostatecznie do rozstrzygnięcia kwestii prawnych, tj. do ustalenia, czy pozwany wojskowy organ emerytalny miał podstawy odmówić odwołującemu J. S. wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w P. z dnia 3 marca 2016 roku w przedmiocie waloryzacji emerytury wojskowej i ustalenia nowej wysokości świadczenia od dnia 1 marca 2016 roku oraz poprzednio wydanych od 1999 roku decyzji waloryzacyjnych.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin prawo do świadczeń pieniężnych z tytułu zaopatrzenia emerytalnego lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej albo z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w tej sprawie zostaną przedstawione istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne albo ujawnione nowe dowody, istniejące w dniu wydania decyzji, nieznanne organowi, a mające wpływ na prawo do świadczeń albo ich wysokość. Natomiast stosownie do ust. 2 art. 32 decyzje ostateczne, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez wojskowy organ emerytalny zmienione, uchylone lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku - Kodeks postępowania administracyjnego. Z kolei z ust. 4 art. 32 wynika, że jeżeli przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku - Kodeks postępowania administracyjnego przewidują wydanie postanowienia kończącego postępowanie w sprawie, wojskowy organ emerytalny w tych przypadkach wydaje decyzję.

Artykuł 156 § 1 kpa stanowi, że organ administracji publicznej stwierdza nieważność decyzji, która:

- 1) wydana została z naruszeniem przepisów o właściwości,
- 2) wydana została bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa,
- 3) dotyczy sprawy już poprzednio rozstrzygniętej inną decyzją ostateczną,
- 4) została skierowana do osoby nie będącej stroną w sprawie,
- 5) była niewykonalna w dniu jej wydania i jej niewykonalność ma charakter trwały,
- 6) w razie jej wykonania wywołałaby czyn zagrożony karą,
- 7) zawiera wadę powodującą jej nieważność z mocy prawa.

W odwołaniu od decyzji z dnia 25 maja 2016 roku odwołujący zakwestionował jej prawidłowość wskazując, że decyzja ta jest sprzeczna z obowiązującymi przepisami, a sposób waloryzacji świadczenia stosowany przez pozwany organ emerytalny po dniu 1 stycznia 1999 roku jest błędny i prowadzi do nieuzasadnionego zaniżenia wysokości jego świadczenia.

Poza sporem pozostaje, że pozwany wojskowy organ emerytalny przyznał J. S. emeryturę wojskową decyzją z dnia 19 marca 1993 roku na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 grudnia 1972 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1983 r., Nr 29, poz. 139 z późn. zm.).

Odwołujący w odwołaniu od zaskarżonej decyzji podniósł, że w dniu wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych był już na emeryturze i pobierał świadczenie emerytalne w oparciu o przepisy ustawy z 1993 roku. W związku z czym art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku jednoznacznie wyklucza możliwość stosowania przepisów tejże ustawy w odniesieniu do osób (byłych żołnierzy zawodowych) będących na emeryturze (rencie). Zatem ustawodawca w relacji do jego osoby, jako świadczeniobiorcy od kwietnia 1993 roku, zachował waloryzację „uposażeniową” na podstawie art. 6 wojskowej ustawy emerytalnej w pierwotnym brzmieniu.

Wskazać należy, że kwestię waloryzacji emerytur wojskowych regulował i reguluje art. 6 powołanej ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku. Zgodnie z tym przepisem w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1998 roku emerytury i renty podlegały waloryzacji w takim samym stopniu i terminie, w jakim następował wzrost uposażenia zasadniczego żołnierzy zawodowych pozostających w służbie i zajmujących analogiczne stanowiska; waloryzacje emerytur i rent przeprowadzało się nie później niż w ciągu trzech miesięcy od wprowadzenia zmian w uposażeniu zasadniczym żołnierzy zawodowych. Na mocy art. 159 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.), powołany przepis art. 6 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku otrzymał nowe brzmienie. Od dnia 1 stycznia 1999 roku, w myśl znowelizowanego przepisu art. 6, emerytury i renty podlegają waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych w przepisach ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Równocześnie w art. 179 ustawy o emeryturach i rentach zmodyfikowano z dniem 1 stycznia 1999 roku wysokość emerytur i rent przyznanych od uposażeń osiągniętych przed tą datą między innymi na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych poprzez ich poddanie dodatkowej waloryzacji wskaźnikiem 104,3%. Z mocy art. 196 ustawy o emeryturach i rentach, weszła ona w życie z dniem 1 stycznia 1999 roku (poza art. 182), nie budzi więc wątpliwości, że z tym dniem weszło także w życie nowe brzmienie art. 6 ustawy, co jest równoznaczne z utratą ze wskazaną datą mocy obowiązującej jego dotychczasowej treści. Oznacza to, że ustawa o emeryturach i rentach zmodyfikowała ze wskazaną datą zarówno wysokość świadczeń emerytalnych żołnierzy zawodowych przyznanych przed dniem 1 stycznia 1999 roku poprzez ich podwyższenie wskaźnikiem dodatkowej waloryzacji, jak i zasady waloryzacji tych świadczeń na przyszłość. Brak przepisu intertemporalnego, który stanowiłby o zachowaniu dotychczasowego mechanizmu waloryzacji emerytur

wojskowych do świadczeń, do których prawo zostało nabyte przed 1 stycznia 1999 roku, wskazuje, że art. 6 ustawy w nowej wersji ma zastosowanie także do świadczeń, do których prawo powstało przed tą datą (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 1 września 2010 r., II UK 97/10, OSNP 2012 nr 1-2, poz. 17 oraz z dnia 28 października 2010 r., II UK 109/10, LEX nr 688683).

W odwołaniu od decyzji z dnia 25 maja 2016 roku odwołujący w istocie podważył prawo ustawodawcy do zmiany dotychczas obowiązujących zasad waloryzacji świadczeń, podnosząc brak zgodności takiego działania z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej.

Podkreślić należy, że ww. pogląd odwołującego jest chybiony i nie można się z nim w żadnej mierze zgodzić.

Kwestią zgodności art. 6 ustawy w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 1999 roku z Konstytucją RP zajmował się już w przeszłości Trybunał Konstytucyjny, który w wyroku z dnia 20 grudnia 1999 roku, sygn. K 4/99, stwierdził, że nie stanowi naruszenia zasady ochrony praw nabytych (wynikającej z zasady demokratycznego państwa prawnego, wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP) zrównanie zasady waloryzacji świadczeń wojskowych z zasadami waloryzacji przewidzianymi w ustawie o emeryturach i rentach, również w odniesieniu do osób, którym przed 1 stycznia 1999 roku przysługiwało prawo podmiotowe do świadczenia z zaopatrzenia wojskowego. Zatem brak jest podstaw do kwestionowania zgodności art. 6 ustawy w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 1999 roku z art. 2 Konstytucji RP.

W powołanym orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny ograniczył się do rozważenia m. in., czy zakwestionowany przepis art. 159 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest zgodny z zasadą ochrony praw nabytych. Trybunał Konstytucyjny wskazał, że „treścią tej zasady jest zakaz stanowienia przepisów arbitralnie odbierających lub ograniczających prawa podmiotowe. Na gruncie poprzednio obowiązujących przepisów konstytucyjnych zasada ochrony praw nabytych wywodzona była z ogólnej zasady państwa prawnego, wyrażonej obecnie - na równi z dwiema innymi fundamentalnymi zasadami ustrojowymi, mianowicie zasadą państwa demokratycznego i państwa sprawiedliwego (urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej) - w art. 2 Konstytucji”.

Trybunał Konstytucyjny podkreślił: „po pierwsze, że przedmiotem ochrony przewidzianej w omawianej zasadzie jest przysługujące już określonej osobie prawo podmiotowe. Nie ma przy tym znaczenia, czy prawo to zostało nabyte na podstawie indywidualnego aktu organu władzy, czy wprost na podstawie ustawy (z chwilą spełnienia określonych w niej przesłanek). Po drugie - z zasady ochrony praw nabytych nie wynika (adresowany do ustawodawcy) zakaz zmiany przepisów określających sytuację prawną osoby w zakresie, w którym sytuacja ta nie wyraża się w przysługującym tej osobie prawie podmiotowym. Jednakże w pewnych przypadkach (zwłaszcza z dziedziny ubezpieczeń społecznych) orzecznictwo uznało za dopuszczalne objęcie tą ochroną tzw. praw tymczasowych (ekspektatyw), czyli sytuacji, w których wprawdzie nie doszło do wydania aktu przyznającego prawo (tym bardziej - aktu stwierdzającego przysługiwanie prawa), ale spełnione zostały wszystkie przesłanki warunkujące nabycie danego prawa. Rozszerzenie zasady ochrony praw nabytych na ekspektatywy praw może być uzasadnione zwłaszcza wtedy, gdy chodzi o prawa nabywane w następstwie świadczeń sukcesywnie spełnianych przez osobę nabywającą prawo (np. składek). Po trzecie - ochrona praw nabytych nie ma charakteru absolutnego. Możliwe są zatem odstępstwa od niej, przy czym ocena dopuszczalności odstępstwa może być dokonana na tle konkretnej sytuacji przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności. Uzasadnieniem naruszenia zasady ochrony praw nabytych może być w szczególności potrzeba zapewnienia realizacji innej wartości istotnej dla systemu prawnego, choćby nie była ona wprost wyrażona w tekście przepisów konstytucyjnych. Ochroną nie są też objęte prawa nabyte niesłusznie lub niegodziwie, a także prawa nie mające oparcia w założeniach obowiązującego w dacie orzekania porządku konstytucyjnego”.

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, „ iż na gruncie obowiązującej Konstytucji instytucja waloryzacji rent i emerytur jest istotnym elementem prawa do zabezpieczenia społecznego, zagwarantowanego w art. 67 ust. 1 Konstytucji, odsyłającym jednak zakres i formy tego zabezpieczenia do regulacji ustawowej”.

Wskazał, że „ skutkiem wejścia w życie zakwestionowanego przepisu art. 159 pkt 1 nie jest ani pozbawienie prawa do świadczeń, ani wyłączenie ich waloryzacji. Wprawdzie przepis ten zmienił w stosunku do określonej

grupy świadczeniobiorców metodę (mechanizm) waloryzacji, zachował jednak samo założenie stabilnej wartości ekonomicznej otrzymywanych świadczeń oraz przewidział mechanizm umożliwiający jego urzeczywistnienie. Mimo zmiany przepisu istota instytucji przystosowującej wartość świadczeń emerytalno-rentowych do spadku siły nabywczej pieniądza, w którym wypłacane są świadczenia, nie została więc naruszona. Innymi słowy nie doszło do pozbawienia uprawnienia do waloryzacji świadczeń, ale jedynie do zmiany metody waloryzowania ich wysokości. Naruszenie oczekiwań co do przewidywanego poziomu przyszłych świadczeń nie stanowi samo przez się naruszenia prawa do waloryzacji”.

Trybunał Konstytucyjny wskazał, że „wielokrotnie podkreślał znaczenie stabilności przepisów emerytalno - rentowych, zaznaczając jednocześnie, iż ustawodawca ma prawo modyfikowania także opartych na tych przepisach praw słusznie nabytych. Może to mieć miejsce zwłaszcza w sytuacji przeobrażeń społecznych i gospodarczych. W przypadku kompleksowych i głębokich reform, takich jak wprowadzona w życie w 1999 roku reforma emerytalno - rentowa, wewnętrzna spójność i sprawiedliwość nowego systemu uzasadniać może modyfikację przyznanych wcześniej uprawnień. Dotyczy to zwłaszcza ujednoczenia unormowania mającego dotyczyć wszystkich objętych nim osób”.

Zaznaczył, że „w kontekście zmian w systemie waloryzacji emerytur i rent oraz przejścia w systemie powszechnym w 1995 roku na "waloryzację cenową", prawa emerytów "służb mundurowych" mogły być traktowane jako swego rodzaju grupowy przywilej. Przy wprowadzonej kompleksowej i gruntownej zmianie systemu ubezpieczeń społecznych zasada równości uzasadnia modyfikację sfery dotychczasowych uprawnień chyba, że miałyby one uzasadnienie w treści obowiązujących przepisów konstytucyjnych, co jednak nie ma miejsca w rozpatrywanej sprawie”.

Trybunał Konstytucyjny zauważył, że „istotna podmiotowo różnica służb mundurowych (podstawa zróżnicowania statusu prawnego żołnierzy zawodowych) ma tu miejsce do czasu pozostawania w służbie (co wyraża się między innymi systemem płacenia składek i odrębnymi warunkami nabycia prawa do świadczeń), natomiast później osoba taka staje się przede wszystkim emerytem i winna zasadniczo podlegać ogólnym regulacjom dotyczącym tej grupy osób”.

W konsekwencji „biorąc pod uwagę zakres modyfikacji prawa do waloryzacji, który nie dotyczył istoty tego prawa oraz okoliczności uzasadniające tę modyfikację, a więc: dokonaną głęboką reformę całego systemu emerytalnego, potrzebę zachowania wewnętrznej sprawiedliwości i spójności systemu oraz kryzys w finansowaniu ubezpieczeń społecznych, Trybunał Konstytucyjny nie dopatrywał się w tym przypadku niezgodnego z ustawą zasadniczą arbitralnego ograniczenia zasady ochrony praw nabytych, stanowiącej element zasady państwa prawnego”.

Kolejna zmiana art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych nastąpiła od dnia 1 stycznia 2004 roku na podstawie art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 56, poz. 498). Od tego czasu przewiduje on, że emerytury i renty oraz podstawy ich wymiaru podlegają waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zdaniem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 15 listopada 2013 roku, III UK 165/12 (OSNP 2014/10/151), nie oznacza to jednak, że w okresie od dnia 1 stycznia 1999 roku do dnia 31 grudnia 2003 roku waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach podlegały wyłącznie same emerytury i renty, a do waloryzacji podstaw ich wymiaru miały zastosowanie inne zasady, co umożliwiałoby zastosowanie art. 5 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych, w myśl którego podstawę wymiaru emerytury lub renty inwalidzkiej stanowi uposażenie należne żołnierzowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym. Po pierwsze bowiem, powołany art. 5 w ogóle nie zawiera mechanizmu waloryzacyjnego i odnosi się wyłącznie do sposobu ustalania podstawy wymiaru emerytury lub renty wojskowej w chwili ustalania prawa do tych świadczeń oraz ich (pierwotnej) wysokości. Po drugie zaś, odwołanie się w art. 6 do zasad i terminów waloryzacji świadczeń z powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego, a nie do konkretnego przepisu ustawy o emeryturach i rentach, zgodnie z wykładnią językową i systemową tego sformułowania, oznacza, iż chodzi tu o zasady waloryzacji przewidziane nie tylko w art. 88 tej ustawy, ale w całym jej Rozdziale 2 poświęconym waloryzacji świadczeń, to znaczy o zasady określone w art. 88-94 ustawy. Sąd Najwyższy zauważył również, iż art. 88, w swoim pierwotnym brzmieniu, określał jedynie

cele waloryzacji (zachowanie co najmniej realnej ich wartości w odniesieniu do wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem) oraz definiował pojęcie wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych uwzględnianego w ramach waloryzacji świadczeń. Mechanizm waloryzacji, a więc jej zasady i terminy określały natomiast kolejne przepisy, w tym art. 91, zgodnie z którym ustalenie wysokości zwaloryzowanej emerytury i renty polegało na pomnożeniu kwoty emerytury lub renty wskaźnikiem waloryzacji (ust. 1), a równocześnie z podwyższeniem emerytury i renty następowało podwyższenie podstawy jej wymiaru wskaźnikiem waloryzacji, o którym mowa w ust. 1 (ust. 2). Tak właśnie rozumiane zasady waloryzacji miały być zatem stosowane nie tylko do emerytur i rent z powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego, ale także do świadczeń wojskowych i podstaw ich wymiaru, skoro zamiarem ustawodawcy było zrównanie zasad waloryzacji świadczeń wojskowych z zasadami waloryzacji przewidzianymi w ustawie o emeryturach i rentach i to również w odniesieniu do osób, którym przed 1 stycznia 1999 roku przysługiwało prawo podmiotowe do świadczenia z zaopatrzenia wojskowego.

W świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 grudnia 1999 roku i powyższych rozważań, nie można zgodzić się z poglądem odwołującego, jakoby zasada ochrony praw słusznie nabytych obejmowała także ochronę prawa do waloryzacji emerytury w przyszłości, w określony sposób.

Zatem pozwany organ emerytalny nie ma podstaw do stosowania względem odwołującego innych zasad waloryzacji niż nakazane przez ustawodawcę, a przepis art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin w ogóle nie znajdzie zastosowania w niniejszej sprawie.

Zaznaczyć należy, że odwołujący oparł swe odwołanie na krytyce obowiązującego prawa. W toku postępowania odwołujący nie wskazał jakichkolwiek dowodów, ani też okoliczności faktycznych, o których mowa w art. 32 ust. 1 i 2, które uzasadniałyby ponowne ustalenie prawa do świadczenia lub jego wysokości, a w złożonym wniosku o zmianę podstawy wymiaru emerytury, jak również w odwołaniu zakwestionował jedynie przepisy i zasady, które były w stosunku do niego stosowane, w tym głównie w zakresie sposobu waloryzacji należnego mu świadczenia emerytalnego. Należy zatem uznać, iż podstawę wniosku odwołującego stanowiła w istocie błędna, jego zdaniem, wykładnia przepisów regulujących zasady waloryzacji podstawy wymiaru emerytury wojskowej, a w konsekwencji niewłaściwe ich zastosowanie.

Podkreślić należy, że w niniejszej sprawie decyzje waloryzacyjne wydane zostały zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a w szczególności zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 1999 roku.

Sąd orzekający podkreśla, że z żadnego przepisu ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, jak również z żadnego przepisu ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie wynika, aby zmienione zasady waloryzacji świadczeń miały dotyczyć tylko tych żołnierzy, którzy rozpoczęli służbę wojskową po dniu 31 grudnia 1998 roku. Trudno uznać, że racjonalny ustawodawca dążąc do zachowania wewnętrznej sprawiedliwości i spójności systemu emerytalnego, zróżnicował sytuację żołnierzy zawodowych pozostających w służbie na dzień 1 stycznia 1999 roku i emerytów wojskowych, którzy nabyli prawo do świadczeń przez dzień 1 stycznia 1999 roku, co do sposobu waloryzacji ich świadczeń.

W tym miejscu jeszcze raz podkreślić należy, że naruszenie oczekiwań co do przewidywanego poziomu przyszłych świadczeń nie stanowi samo przez się naruszenia prawa do waloryzacji.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić trzeba, że zaskarżona decyzja z dnia 25 maja 2016 roku jest decyzją słuszną z uwagi na brak podstaw prawnych do ponownego ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego J. S. ustalonego prawomocnymi decyzjami waloryzacyjnymi, w tym decyzją z dnia 3 marca 2016 roku.

Konkludując, sąd okręgowy na podstawie art. 477⁹ § 3 kpc odrzucił odwołanie od decyzji z dnia 3 marca 2016 roku, o czym orzekł w punkcie 1. Natomiast na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc i powołanych przepisów prawa materialnego –

nie znalazł podstaw do uwzględnienia odwołania J. S. od decyzji z dnia 25 maja 2016 roku i je oddalił, uznając je za niezasadne, o czym orzekł w punkcie 2 orzeczenia.

Kwestią sporną między stronami: odwołującym i pozwanym pozostała także kwestia wynagrodzenia należnego pełnomocnikowi pozwanego będącego radcą prawnym.

Niewątpliwie odwołujący jest stroną przegrywającą sprawę. O przegraniu decyduje bowiem ostateczny i ogólny wynik sporu. W zasadzie obojętne jest, czy strona przegrała sprawę z przyczyn istniejących od początku postępowania, czy też powstałych w jego toku.

Stosownie do art. 98 § 1 i 3 kpc w związku z art. 99 kpc strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego zalicza się m. in. wynagrodzenie i wydatki jednego radcy prawnego.

W przepisie art. 98 § 1 kpc wyrażone zostały dwie podstawowe zasady rozstrzygania o kosztach procesu: zasada odpowiedzialności za wynik procesu oraz zasada kosztów niezbędnych i celowych. Pierwsza oznacza, że strona, która przegrała sprawę, zobowiązana jest zwrócić przeciwnikowi poniesione przez niego koszty procesu, druga natomiast, że strona przegrywająca sprawę zobowiązana jest zwrócić przeciwnikowi tylko te poniesione koszty procesu, które były niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. W doktrynie podkreśla się, że niezbędność oraz celowość kosztów procesu podlega ocenie sądu i jest uzależniona od konkretnych okoliczności sprawy. Sąd powinien zatem każdorazowo rozważyć, czy czynność, która spowodowała koszty, była w ujęciu obiektywnym potrzebna do realizacji praw strony, a także, czy i do jakiego poziomu poniesione koszty stanowiły – również z obiektywnego punktu widzenia – wydatek konieczny.

Reasumując, sąd mając na uwadze niezbędny nakład pracy pełnomocnika pozwanego organu emerytalnego, a także charakter sprawy, a nadto wkład pracy pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia, uznał żądanie pozwanego w zakresie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 720 zł (2x360 zł) za zasadne, przy uwzględnieniu okoliczności, że sprawa dotyczyła dwóch różnych decyzji. O kosztach zastępstwa procesowego sąd orzekł na podstawie § 9 ust. 2 i § 15 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804) i § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1667).

SSO Małgorzata Kuźniacka-Praszczyk